

JAM – ajtó a gazdaságra

Rajz a középiskolás tankönyvből

Közép- és általános iskolákban, sőt óvodákban is működik már az a speciális oktatási program, amelynek révén alapvető közgazdasági ismereteket kaphatnak a hazai fiatalok. A JAM terjedésére a szervezők szerint nagy szükség van, mert az üzleti életéről keveset tud az átlagtanuló – a magyar gimnazista főbbet tanul a jobbágyágról, mint a legalapvetőbb gazdasági folyamatokról.

Nem éppen szokványos, ha egy komoly közgazdaságtankönyv mesével kezdődik. Márpedig a Junior Achievement (Ifjú eredmény) magyarországi programirodája által kiadott, középiskolások gazdasági és vállalkozói ismeretét megalapozását célzó könyv így indul. Micimackó és Nyuszi párbeszéde azt hivatott megvilágítani a nebulók előtt, hogy az embernek nem lehet meg mindene, s hogy a kínálatból mit van módja megvenni – mire költ-heti a pénzt? –, arról nap mint nap döntenie kell. Így van ezzel az állam is, csak ott politikusok vitatják meg, hogy mire fordítsák az adóbevételeket – magyarázza a kötet az alapfogalmakat.

A tankönyv készítésében komoly amerikai szakértelműek, egyetemi professzorok működtek közre, ám a magyar verzió mégsem szolgai fordítása az eredetnek, hanem szövegi és képi anyagban egyaránt „magyarított” változata.

ram fő célja. Megvalósításához természetesen ki kellett alakítani egy pedagógusi háttérrel, ami – Jávorszky tapasztalatai szerint – nem is annyira a program oktatásában részt vállaló tanár addigi ismereteitől, mint inkább rugalmasságától, rátermettségétől függött. Történelem szakostól a tornatanárig terjedt azok skálája, akik eleinte maguk is szinte tanuló tanítotak. Az első évben 21 általános és középiskolában indult meg a gazdasági ismeretek JAM-program szerinti oktatása, mára ez a szám megszerződött. Amilhez természetesen az kellett, hogy aktivisták járjanak az iskolákat, s győzzék meg az igazgatókat: hasznos lenne helyet és az órarendben időt biztosítaniuk a gazdasági képzés e formájának elterjesztéséhez. A most folyó tanévben 3 óvodában (!), 54 általános és 146 középiskolában fut a tizenkét JAM-program valamelyik, az adott korosztályra szabott változata. Nyolcvan település diákjai tanulják a tudnivalókat, vesznek részt a különböző gyakorlati foglalkozásokon, oldják meg a JAM-versenyek feladatait, összemerve így tudásukat és találmányukat. A nagyobbaknak készült tananyag már nemcsak átfogó közgazdasági ismeretek elsajátítását teszi lehetővé, de segít a pályaválasztásnál, sőt az álláskeresőknél is.

Jávorszky Iván, a Junior Achievement Magyarország (JAM) ügyvezető igazgatója lapunknak elmondta: 1993-ban egy amerikai pénzügyi szakembert kalauzolvá szinte véletlenül értesült arról, hogy az Egyesült Államokban a huszas évek óta létezik ez az oktatási forma. S miután erre a rendszerváltást követő évek Magyarországnak is nagy szüksége volt, belevágott a Junior Achievement program hazai népszerűsítésébe, az addig nem ismert piacgazdasági tudnivalók újszerű oktatásának meghonosításába, általános és középiskolás fokon.

Mint minden újdonság, ez sem ment át könnyen az okoskodók és tamáskodók sáncain, ám szerencsére azok voltak többen, akik látják az ügy jelentőségét a felnövekvő generációk szempontjából. Mint a JAM stábjá által a tanítézetekhez címzett információs csomag jogosan állapította meg: „A jelenlegi gimnazistának részletesebb ismeretei vannak a XVII. századról, a második jobbágyágról, mint a jelenkor gazdaságáról, az Európai Unióról vagy akár egy önéletrajz megírásának a követelményeiről, mivel ez utóbbiakat az iskolákban nem tanítják.” A nemcsak a Nyugathoz, de több szomszédos országhoz képest is érezhető lemaradásunkat csökkenteni, majd megszüntetni – ez a pro-

A JAM-programban külön feladatesokor a diákvállalkozások működésére. Itt a gyakorlatban alkalmazják mindazt, amit az elméleti foglalkozások során elsajátítottak. Magyarán, saját bőrükön próbálják ki, hogy milyen üzletembereknek bízhatnak, milyen sikerrel tudják értékesíteni az – egyébként – általuk készített árut. Emellett továbbfejlesztett változata az úgynevezett GLOBE-program, amely a külkereskedelem gyakorlati ismeretét hozza közelebb a diákokhoz – amihez már legalább társalgási szinten tudniuk kell angolul.

Az elismerésre méltó koncepció megvalósítása természetesen nem megy ingyen. Kemény talpalás nyomán nyílnak azok a cégi, vállalkozói pénztárcák, amelyek tulajdonosai átérzik a feladat jelentőségét, távlatait. A hazai szponzorok mellett sokat köszönhet a JAM a Soros Alapítványnak is. Bőven akadnak olyanok, akik „természetbeni juttatással” (is) segítenek, előadást biztosítanak (olykor az üzleti élet kiválóságai maguk is feltűnnek a katedrán), vállalatok, aruházak nyílják meg kapuikat a gyakorlati foglalkozások lebonyolításához. A JAM-alapítványt irányító kuratórium tiszteletbeli elnöke Peter Tufo, az USA budapesti nagykövete, elnöke pedig Dudla Ernő, a Solvo szegedi biotechnológiai kft. ügyvezető igazgatója.

Farkas József György

A Junior Achievement szervezésében az idén másodikban rendezik meg az Üzleti Diák (Életközeli) Konferenciát, amelynek szellemes rövidítése: UDÉK. Az ünnepi megnyitóbeszédre Maróly György gazdasági miniszter vállalkozott. A Budapest Bank oktatási központjában hétfőn és kedden megrendezett előadás-sorozaton olyan témákról esik majd szó, mint a globalizáció és a tudás összefüggései, a felnövekvő generáció felelőssége, egy adótanácsadó feladatai vagy éppen: miért jó Magyarországon egy külföldinek.

↑ 23